





LETOROST



DŘEVO PLODONOSNÉ

## LE BRUNOVA

Ve velké řadě hrušek v první polovici října zrajících zaujímá místo z předních Le Brunova. Nejen že vyniká velikostí, pěkným tvarem, dobrou chutí, nýbrž také stálou plodností a s dobrou se zajisté potáže každý majetník štěpnice, jenž poskytne místa aspoň jedinému stromu.

O jejím původu se ví jen tolik, že byla v zahradě p. Gueniota v Troyes ve Francii vypěstována z jader Děkančy zimní a Arenbergovy máslovky zasetých v roce 1855. Roku 1862 měla první plody a byla nazvána k upomínce na předsedu zahradnické společnosti Le Bruna-Dalbane v Aube „Le Brun“. Kdy a kdo ji k nám zanesl, nelze zjistiti. Dnes jest rozšířena podle posledního šetření jednotlivě po celých Čechách více, než by se myslelo, a nalézá se zpravidla jako neznámá, výborná hruška na každé ovocné výstavě.

Podle dlouholetých zkušeností lze ji sázeti všude tam, kde půda nepostrádá jisté vlhkosti a hodí-li se vůbec k pěstování hrušek. Suchého písku, šterku a krutého jílu nesnese; v prvním usychají špičky a jest neplodná, v druhém jeví se tytéž následky a mimo to trpívá žloutenkou listu; nesvědčí jí také studená a mokrá půda.

Poloha má se jí vybrati ne-li úplně, tedy aspoň poněkud chráněná před větry z toho důvodu, že vítr snadno shazuje dlouhé, těžké plody.

Z téže příčiny se doporučuje, sázeti ji v jakémkoliv nízkém tvaru, šlechtěnou na kdouli, ať jest to již volně rostoucí nebo pravidelně řezaný jehlanec, nebo palmeta; na malé tvary se již hodí méně. Ku pěstování vysokokmennému nelze ji doporučovati, ač nechci zamlčeti, že našel jsem v chráněných místech pěkné, zdravé, vysoké stromy, přinášející hojně menších plodů.

Zvláštní jest, že při vzrůstu jinak zdravém, bujném, bývá kůra kmene tak zdrsnělá a rozpraskaná, jako by trpěla jakousi chorobou; dalšímu vývoji však to pranic nevadí a po letech se úkaz ztrácí. Plíseň na ní nebyla pozorována do roku 1911, rovněž jest otužilá i proti mrazům.

Plodnost počíná později oproti druhům jiným, pak bývá hojná, nikdy přespřílišná, však stejnoměrně: jednou bohatá, po druhé chudší, sotvakdy však vynechá úplně. Na kdouli začíná plodnost dříve.

Daří se na kdouli tak dobře jako na plánce, a tvoří slušné, široké jehlance. V mládí roste velmi bujně a zdravě, pěkně vzhůru a neochabuje ani později.



Dlouhé, silné letorosty bývají pod oky zcela mírně prohýbané, žlutavě zelenavě nahnědlé, na sluneční straně o něco tmavší a hojně poseté silnými, kulatými i čárkovitými tečkami.

Silně vyvinutá, ostře špičatá oka bývají odspodu letorostu méně, ke konci víc a více odstálá, na patkách lehce vydutých a silněji žebérkatých. (Viz obraz.)

Jasně zelené rašící lístky mívají okraj jemně ochmýřený a bývají zúplna vyvinuty, 70—85 mm dlouhé, 45—55 mm široké, tvaru vejčitého a krátce špičaté, na způsob člunku prohnuté, po kraji stejnoměrně zoubkované, na dlouhých řapících, opatřených dlouhými úzkými palisty; ke konci letorostu bývají menší, příplodní pak asi dříve uvedené velikosti, ba o něco delší, s protáhlou špičkou a na delších řapících.

Z krátkých, baňatých, květových pupat vykvétají veliké, z okrouhlých, navzájem se dotýkajících, zespod narůžovělých plátků složené květy, které zcela dobře snášejí lehčí mrazy.

Velikost dospělých plodů bývá velice nestejná; s vysokého stromu nebo ze sušší půdy bývají sotva 80 mm dlouhé, 50 mm široké, vážice 90—120 g; se zákrsku bývají 120—140 mm dlouhé, 70—80 mm široké a váží po 220—340 g; najdou se však jednotlivě až 450 g těžké plody, hlavně z věncoví.

Tvar zůstává až na některé vzácnější odchylky povždy stejný, ke stopce bývají většinou po jedné straně lehce prohnuté, po druhé rovné, neb vyduté, vždy ploše a nenápadně zhrbolené, ke kalichu bývají některé baňatější, vždy však s temenem šikmým a často tak úzkým, že plod nemůže na něm stát; ke stopce končí se uťatou, širší, šikmou špičkou.

Pootevřený kalich složený z krátkých, zelenavých listenů, špiček suchých, proti sobě skloněných, vězí v malé, těsné, hrbolaté jamce.

Ohnutá, dřevnatá, asi 30 mm dlouhá stopka bývá jak ku plodu, tak i ke konci silnější, hnědá a do malé, úzké jamky vtačena a někdy jamku převyšujícím hrbolem přimáčknuta na stranu; po jedné straně táhne se velmi často od stopky po celé délce plodu zcela mělká rýha.

Slupka se leskne, jest hladká a jaksí dolíčkovatá, se stromu zcela sivě zelená a na sluneční straně zřídka lehce zarudlá; později poněkud světle zežloutne, avšak přece sem tam, zvláště ve stínu, prokvétá lehce zeleně; jemné, světle rzivé tečky pokrývají hustě celý plod a vynikají zvláště na sluneční straně; blíže kalicha a stopky bývá jemnou, drobnou rzi lehce pokryta, mimo to najde se sem tam drobná, jako rozstříknutá, někdy také i souvislejší rezavina.

Celý plod voní slabě, po rozkrojení silněji.

Bílá, podle poměrů někdy žlutavě bílá dužnina jest zcela jemná, šťávou téměř přetéká, úplně se rozplývá a vyniká velmi dobrou, sladkou, pikantně navinulou a libě okořeněnou chutí.

Jaderník, obklopený velice jemnou zrninou, s osou dutou a jaksí zmoučnatělou, chová v dlouhých, úzkých, však prostranných pouzdrech dílem špatně, dílem dobře vyvinutá, dlouze zašpičatělá, temně hnědá jádra.

Uzrává podle počasí od prvních dnů října do 15. října, a vydrží v chladné místnosti až do konce října, ano až do 10. listopadu. (Roku 1911 zrály téměř o 14 dní dříve.)

Ač zraje právě v době, kdy výběr hrušek jest největší, stává se pro stůl vždy hledanější, nejen že jest velmi chutná, ale jest mu i velikou okrasou; na trhu dochází rychlého odbytu a za zelena trhána, dobře zabalena, snáší i sebe delší dopravu.

V Pomologickém ústavu v Troji jest vedena pod čís. 288, „Le Brunova“ s Bláhovou poznámkou: Strom roste jak na pláni, tak i na kdouli velmi bujně, letorosty silné a tupé, koruna široce pyramidální, úrodnost na pláněti pozdější, ale pak vždy po roce velmi hojná, ovoce veliké, krásné a výtečné jakosti, zraje od 10. do 20. října. Poloha následkem válcovitého ovoce má býti chráněná, půda hluboká a teplá. Nezmrzá a netrpí plísni.

Pozoruhodno jest, že autoři různých spisů si jí až posud tak málo všímali a našli jsme ji jen v těchto dílech: Naumann „Listy Pomologické“, roč. 1893, tab. 43, Le Brunova; „Handbuch der Obstkunde“, čís. 866, Le Brun se značkou\*\* ; Leroy „Dictionnaire de Pomologie“, čís. 307, Le Brun I. jakost; Thomas, str. 98, Le Brun, Beurré Le Brun, Lebrun; Gaucher, čís. 52, Le Brun.





Č. Unie - Vltava

ŘÍHA, Jan. České ovoce I. Hrušky. 3. nezměněné vyd. Praha: Čsl. grafická unie, 1937.